

УДК 811.161.2”243:378.147.091.33:004

<http://orcid.org/000-0002-4349-9652>

<http://orcid.org/0000-0002-2174-6771>

**ВЕБ-КВЕСТ МЕТОДИКА
ЯК ЗАСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ТА КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ
СТУДЕНТІВ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
ЯК ІНОЗЕМНОЇ**

Кушнір І.М., канд. пед. наук, Гіль С.І. (Харків)

У статті звернено увагу на значущість підвищення ефективності організації самостійної роботи студентів під час навчання української мови як іноземної. Авторами виокремлено різновиди самостійної роботи, актуальні для експрес-курсу з української мови для іноземних студентів-філологів. Розглядаються можливості застосування веб-квест методики для ефективної організації самостійної роботи означеного контингенту студентів та контролю їхніх навчальних досягнень, наведено приклад реалізації цієї методики через соцмережі або платформи дистанційного навчання.

Ключові слова: веб-квест методика, самостійна робота, українська мова як іноземна.

Кушнір И.Н., Гиль С.И. Веб-квест методика как средство организации самостоятельной работы и контроля учебных достижений студентов по украинскому языку как иностранному. В статье обращается внимание на необходимость повышения эффективности организации самостоятельной работы студентов в обучении украинскому языку как иностранному. Авторами выделены разновидности самостоятельной работы, актуальные для экспресс-курса по украинскому языку для иностранных студентов-филологов. Рассматриваются возможности применения веб-квест методики для эффективной организации самостоятельной работы указанного контингента студентов и контроля их учебных достижений, приведён пример реализации этой методики через соцсети или платформы дистанционного обучения.

Ключевые слова: веб-квест методика, самостоятельная работа, украинский язык как иностранный.

Kushnir I.M., Gil S.I. Web-quest language teaching methods as means of independent work organization and control of students' educational achievements on the Ukrainian language as foreign one. The article focuses on the necessity of increasing the efficiency of the students' independent work organization in teaching Ukrainian as a foreign language. The creation of continuous process of training Ukrainian as a foreign language not only in the limited time of studies, but also outside the audience is very important problem. To solve the specified issue, it is necessary to expand didactic space and time, to remove the process of foreign language learning out of the narrow limits of studies to the sphere of students' independent work to organize and operate their educational activity outside the university schedule.

The varieties of independent work, which were expired for the Ukrainian express-course for foreign students-philologists, were distinguished by the authors. They assume that doing exercises in an independent way according to the model and changes of structural and independent work is the most effective way for the initial level of proficiency.

Authors consider the possibilities of using web-quest language teaching methods for the effective foreign students-philologists' independent work organization and controlling their educational achievements. Web-quest methods are based on using information and communication technologies, Internet resources. The mechanism of intensifying foreign students' communicative competence formation on the basis of web-quest technology consists of creating microsocial academic network within a group task. The main advantage of these technologies is the possibility of controlling a remote educational process by providing the educational means which are necessary for foreign students, motivating self-training, stimulating continuous cross-cultural communication. The stage of the public presentation of the performed tasks allows using Web-quest technologies as means of foreign students-philologists' educational achievements assessment in their independent work.

To sum up, the author provides the example of using the above-mentioned language teaching methods in social networks or on distance learning platforms.

Key words: independent work, Ukrainian as a foreign language, web-quest language teaching methods.

Постановка проблеми. У розподілі навчального часу з дисципліни українська мова як іноземна на сучасному етапі спостерігається тенденція до збільшення кількості годин самостійної роботи студентів. Наприклад, у навчальних планах факультету іноземних мов ХНУ імені В.Н. Каразіна знаходимо такий розподіл навчальних годин: курс «Сучасна українська мова» – 32 години практичних занять на семестр і 58 годин самостійної роботи; курс

«Українська мова за професійним спрямуванням» – 80 годин практичних занять на три семестри і 130 годин самостійної роботи.

Головна проблема полягає в тому, щоб організувати безперервний процес вивчення української мови іноземними студентами в обмежені за часом проміжки занять та у позааудиторний час. Для вирішення означеної проблеми необхідно розширити дидактичний простір і час, вивести процес вивчення іноземної мови за вузькі межі навчальних занять у сферу самостійної роботи студентів із тим, щоб організувати і керувати їхньою навчальною діяльністю за межами вузівського розкладу [1]. У зв'язку із цим доцільним є пошук ефективних засобів організації та контролю самостійної роботи студентів під час вивчення іноземної мови, серед яких найбільш ефективною вважають веб-квест технологію (О.В. Волкова, Г.А. Воробйов, Л.Г. Жук, П.В. Сисоєв).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Уперше веб-квест технологію було розроблено в 90-ті роки ХХ століття з метою контролю отриманих знань, умінь та навичок студентів, який відповідав би актуальним вимогам та особливостям освітнього середовища. Як зазначають дослідники [1; 7], першими розробниками веб-квест методик були Сан Дієго, Берні Джодж, Том Марч. На сучасному етапі під веб-квест технологією розуміється система проблемних завдань з елементами рольової гри, для виконання яких необхідним є використання Інтернет-ресурсів [1: 5]. Із використанням веб-квест технологій викладач отримує дієвий спосіб формування мотивації навчання, творчого осмислення матеріалу, ретельного закріплення знань і їх ефективного контролю [2].

Науковцями було описано застосування веб-квест технології у навчанні іноземної мови студентів немовних спеціальностей (М.В. Андрєєва, Н.Ю. Гончарова, Г.Н. Москалевич, П.В. Сисоєв), у навчанні російської мови як іноземної (О.І. Багузіна, О.В. Толмачова), у навчанні української мови та літератури у форматі шкільного курсу (Л.Г. Гарбовська, І.Л. Рожок, Н.В. Сукач, С.С. Степаницька). Зазначимо: розробки квест-методики навчання української мови як іноземної нами не було виявлено, що підтверджує **актуальність** даної статті.

У результаті огляду методичної літератури ми дійшли висновку, що на сучасному етапі розвитку методики викладання іноземних мов

веб-квест технології використовуються для вирішення таких завдань: 1) організації роботи у форматі практичного заняття з мови (створення системи проблемно-пошукових завдань з елементами рольової гри з метою максимального наближення до умов реальної комунікації); 2) організації самостійної роботи студентів (проблемне завдання, для виконання якого використовуються Інтернет-ресурси); 3) організації контролю навчальних досягнень студентів (на етапі презентації виконаних завдань у вигляді підготовленого монологічного висловлювання про результати виконаної роботи або діалогів-інсценувань певних мовленнєвих ситуацій, можливо, із використанням наочності, електронних презентацій, відеозаписів тощо).

Метою нашої статті є розкриття значення веб-квест технології для організації самостійної роботи та контролю навчальних досягнень іноземних студентів-філологів під час вивчення української мови як іноземної.

Виклад основного матеріалу. З огляду на те, що для самостійної роботи іноземних студентів-філологів у курсі «Сучасна українська мова» заплановано більшу кількість годин порівняно з обсягом часу для аудиторних занять, необхідно організувати керування самостійним засвоєнням української мови як іноземної.

Самостійна робота студентів, за визначенням О.В. Костенко, – спланована, організаційно та методично спрямована пізнавальна діяльність, яка здійснюється під керівництвом та контролем викладача [4]. Діяльність викладача в організації самостійної роботи студентів має включати такі напрямки: розробку системи нових завдань із предмета різних рівнів складності; надання викладачем консультативної допомоги залежно від індивідуальних особливостей студентів і рівня складності індивідуального завдання; регулювання частоти контролю залежно від продуктивності виконання самостійної роботи [4: 53]. Отже, викладач української мови як іноземної має розробити систему завдань для самостійної роботи студентів, а також створити ефективні форми її контролю.

Виокремлюють такі різновиди самостійної роботи студентів під час вивчення іноземних мов (М.В. Брода, Н.С. Молчанова, А.В. Котова): 1) самостійна робота за зразком (пошук відповідних граматичних конструкцій у тексті, складання речень за аналогією тощо); 2) конструктивно-варіативна самостійна робота (наприклад,

використання нового граматичного або лексичного матеріалу в усному мовленні після його опрацювання з викладачем на практичних заняттях); 3) евристична самостійна робота (організація пошукової діяльності студентів за певною темою засобами іноземної мови із самостійним розробленням та реалізацією плану роботи); 4) дослідницька самостійна робота (використовується під час підготовки до студентських наукових конференцій, засобами мови, що вивчається) [5].

Слід зазначити, що для курсу сучасної української мови для іноземних студентів-філологів, який є експрес-курсом (за термінологією І.А. Кожушко [3]) для початківців, доцільною є організація самостійної роботи за зразком та конструктивно-варіативної самостійної роботи, оскільки інші види самостійної роботи можливо реалізувати на більш високих рівнях володіння іноземною мовою, ніж елементарний. Також вважаємо, що більш ефективною буде така організація самостійної роботи іноземних студентів, яка забезпечить стійку мотивацію їхньої діяльності та постійний зв'язок із викладачем поза межами аудиторних занять, що викликає необхідність використання веб-квест методики (яку в педагогіці також називають «веб-квест технологією»).

Веб-квест технологія ґрунтується на використанні інформаційно-комунікативних технологій, мережевих ресурсів Інтернету [6]. Головна перевага цих технологій полягає в тому, що вони дозволяють дистанційно керувати навчальним процесом, забезпечуючи іноземного студента необхідним навчальним інструментарієм, інформацією і настановами, стимулюючи його високу особистісну активність у самонавчанні та міжкультурній комунікації, що вдосконалює його комунікативну компетентність [7].

Педагогічний механізм активізації іншомовної комунікативної компетентності студентів на базі веб-квест технології полягає у створенні мікросоціальної навчальної мережі в межах виконання групового квесту [7], наприклад, у чаті для обговорення викладачем і студентами організаційних питань, у соцмережах. Через ці мережі відбувається виконання комплексу завдань, спрямованих на формування комунікативної компетентності студентів-іноземців: 1) мовні, трансформаційні, підстановлювальні, питально-відповідні, умовно-мовленнєві та мовленнєві вправи (за класифікацією

Ю.І. Пасова); 2) персоніфіковані рольові ігри; 3) проблемні завдання.

Використання веб-квест методики в організації самостійної роботи іноземних студентів-філологів під час вивчення української мови дозволяє формувати уміння з усіх видів мовленнєвої діяльності завдяки використанню мультимедійних Інтернет-ресурсів.

Так, в організації самостійної роботи іноземних студентів-філологів можна використовувати можливості соцмереж, як було зазначено вище, або платформи для дистанційного навчання студентів. Створення постійного комунікативного процесу з елементами співпраці значно підвищить мотивацію виконання завдань для самостійної роботи. Таким чином, забезпечується особистісне включення студентів у безперервну інформаційно-мовленнєву діяльність в інтерактивному режимі виконання завдань, їх публічної презентації та оцінки.

Етап публічної презентації та оцінки дозволяє використовувати веб-квест методику в якості засобу оцінки навчальних досягнень іноземних студентів-філологів після виконання самостійної роботи (приклад наведено в подальшому викладі).

Науковцями було з'ясовано, що веб-квест методика, розміщена у соцмережах або на платформі дистанційного навчання має містити такі основні елементи [2]: 1) вступ, у якому обов'язково вказуються терміни проведення роботи і надається перелік завдань; 2) посилання на ресурси мережі, у яких міститься необхідний для веб-квесту матеріал: електронні адреси, тематичні форуми, книги або методичні посібники з бібліотечних фондів; 3) висновки, які мають містити приклад оформлення результатів виконаних завдань або їх презентації, будь-яких інших проектів.

Наведемо приклад реалізації перелічених елементів веб-квест методики в організації самостійної роботи іноземних студентів-філологів та її контролю з розмовної теми *«Моя родина»*.

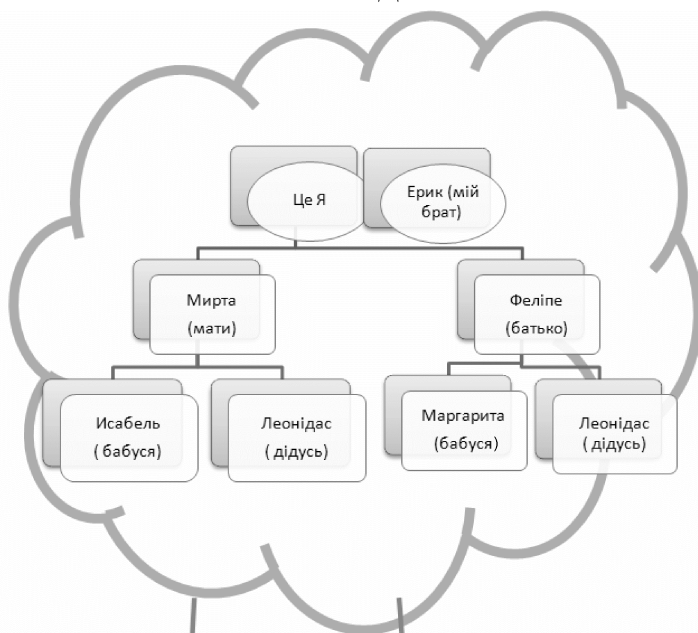
Для засвоєння зазначеної розмовної теми необхідне вивчення на практичному занятті граматичної теми *«Рід і число іменника»* та опанування активної лексики (*дідусь, бабуся, батько, мати, опук, опука* і т.д.; *інженер, викладач, вчителька, співачка* і т.п.; *учень, студент*) з названої розмовної теми, після чого іноземні студенти отримують такі завдання для самостійної роботи:

1) робота за зразком: у чаті групи викладачем розміщується посилання на електронний підручник і перелік завдань, спрямованих на автоматизацію навичок уживання вивчених граматичних форм із використанням активної лексики розмовної теми;

2) конструктивно-варіативна самостійна робота: зв'язатися через соцмережі з українськими одногрупниками та розпитати в них про їхні родини, обговорити у груповому чаті, з елементами міні-змагання, які українські родини є найцікавішими за сферою професійної діяльності їхніх членів (такі завдання дозволяють сформулювати та вдосконалити мовленнєві вміння завдяки переносу навичок у нові мовленнєві ситуації);

3) етап контролю: презентація власного генеалогічного дерева, на прикладі, поданому викладачем через посилання на певні джерела (у вигляді схеми, як на мал. 1, а також підготовлене монологічне висловлювання про власну родину).

МОЯ РОДИНА

Мал. 1. Приклад презентації студентами власного генеалогічного дерева у соцмережах

Висновок. З усього наведеного вище можна зробити висновок, що у викладанні української мови як іноземної в умовах зменшення кількості аудиторних навчальних годин важливе місце посідає підвищення ефективності організації самостійної роботи та контролю навчальних досягнень студентів. Для вирішення означеної проблеми доцільним є використання веб-квест методики, яка дозволяє: по-перше, організувати безперервний навчальний процес поза межами практичного заняття з мови завдяки використанню Інтернет-ресурсів; по-друге, створити стійку мотивацію виконання самостійної роботи шляхом організації віртуального комунікативного простору; по-третє, формувати й удосконалювати комунікативну компетентність студентів за рахунок постійного виконання комунікативних завдань відповідно до актуального рівня вивчення мови.

Перспективою подальших досліджень може стати розробка принципів створення навчального дистанційного веб-квест комплексу з української мови як іноземної, який сприятиме задоволенню комунікативних потреб іноземних студентів-філологів у позааудиторний час та забезпечуватиме самостійну роботу студентів усіма необхідними навчальними матеріалами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Багузіна Е.И. Веб-квест технология как дидактическое средство формирования иноязычной коммуникативной компетентности [Электронный ресурс]: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Е.И. Багузіна. – М., 2011. – 238 с. – Режим доступа : <http://www.disscat.com/content/veb-kvest-tekhnologiya-kak-didakticheskoe-sredstvo-formirovaniya-inoazychnoi-kommunikativno>
2. Гарбовська Л.Г. Авторський посібник «Веб-квест на уроках української мови та літератури як засіб активізації навчальної діяльності учнів» [Електронний ресурс] / [Л.Г. Гарбовська, І.Л. Рожок, Н.В. Сукач, С.С. Степаницька]. – 2015. – Режим доступу : http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/45861/
3. Кожушко І.А. Інноваційні підходи та методи викладання експрес-курсу української мови як іноземної / І.А. Кожушко // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки : зб. наук. пр. – Вип. 27. – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна. – 2015. – С. 42–51.
4. Костенко О.В. Самостійна робота студентів в умовах особистісно-орієнтованого навчання та її інформаційно-методичне забезпечення

- при вивченні іноземної мови / О.В. Костенко // Вісник Запорізь. нац. ун-ту (Сер. Пед. науки). – 2014. – № 2(23). – С. 52–61.
5. Котова А.В. Основні види самостійної роботи студентів немовних факультетів / А.В. Котова, Н.М. Савченко // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки: зб. наук. пр. – Вип. 27. – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна. – 2015. – С. 51–58.
 6. Сысоев П.В. Развитие информационной компетенции специалистов в области обучения иностранному языку [Электронный ресурс] / П.В. Сысоев, М.Н. Евстигнеев. – Режим доступа : <http://www.lib.tsu.ru/mminfo/000349304/04/image/04-096.pdf>
 7. Толмачева Е.В. Инновационное обучение РКИ (сфера «строительный менеджмент») на основе информационно-коммуникативной веб-квест технологии : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 [Электронный ресурс] / Е.В. Толмачева. – М., 2015. – 321 с. – Режим доступа : <http://search.rsl.ru/ru/record/01005569332>

REFERENCES

- Baghuzyna, E.Y. (2011). Veb-kvest tekhnologhija kak didakticheskoe sredstvo formirovanija inozazychnoj kommunikativnoj kompetentnosti [The Web-Quest technology as a didactic way of formation of foreign language communicative competence]. *Candidate's thesis*. Available at: <http://www.dissercat.com/content/veb-kvest-tekhnologiya-kak-didakticheskoe-sredstvo-formirovaniya-inozazychnoi-kommunikativno> [in Russian].
- Gharbovska, L.Gh. and Rozhok, I.L. et al. (2015). *Avtorskyj posibnyk «Veb-kvest na urokakh ukrajinskoji movy ta literatury jak zasib aktyvizaciji navchalnoji dijalnosti uchniv»* [Author's guide «Web-Quest on the lessons of Ukrainian language and literature as a means to enhance the training of students. Available at: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/45861/ [in Ukrainian].
- Kostenko, O.V. (2014). Samostijna robota studentiv v umovakh osobystisno-orijentovanogho navchannja ta jiji informacijno-metodyчне zabezpečennja pry vyvchenni inozemnoji movy [Independent work of students in student-centered learning and its informational and methodological support during learning a foreign language]. *Visnyk Zaporiz. nac. un-tu (Ser. Ped. nauky)* [Journal of Zaporizhzhya National University (Teaching Science Series)], 2(23), pp. 52-61 [in Ukrainian].
- Kotova, A.V. and Savchenko, N.M. (2015). Osnovni vydy samostijnoji roboty studentiv nemovnykh fakul'tetiv [The main types of independent work of students of non-linguistic faculties]. *Zbirnyk naukovykh pracj. Vykladannja*

mov u vyshhykh navchaljnykh zakladakh osvity na suchasnomu etapi. Mizhpredmetni zv'jazky. Naukovi doslidzhennja. Dosvid. Poshuky [Collected Works. The Teaching of Languages in Higher Educational Institutions Today. Intersubject Ties. Scientific Research. Experience. Search], 27, pp. 51-58 [in Ukrainian].

Kozhushko, I.A. (2015). Innovacijni pidkhody ta metody vykladannja ekspreskursu ukrajinsjkoji movy jak inozemnoji [Innovative approaches and teaching methods in Express-course of Ukrainian language]. *Zbirnyk naukovykh pracj. Vykladannja mov u vyshhykh navchaljnykh zakladakh osvity na suchasnomu etapi. Mizhpredmetni zv'jazky. Naukovi doslidzhennja. Dosvid. Poshuky [Collected Works. The Teaching of Languages in Higher Educational Institutions Today. Intersubject Ties. Scientific Research. Experience. Search.], 27, pp. 42-51 [in Ukrainian].*

Sysoev, P.V. and Evstyghneev, M.N. *Razvitiye informacionnoj kompetencii specialistov v oblasti obuchenija inostrannomu jazyku [Development of information competence of specialists in the field of foreign language teaching]. Available at: <http://www.lib.tsu.ru/mminfo/000349304/04/image/04-096.pdf> [in Russian].*

Tolmacheva, E.V. (2015). Innovacyonnoe obuchenye RKI (sfera «stroiteljnyj menedzhment») na osnove informacyonno-kommunikatyvnoj veb-kvest tehnologhii [Innovative training of russian as a foreign language (sphere «building management») on the basis of information and communication technology Web-Quest]. *Candidate's thesis. Available at: <http://search.rsl.ru/ru/record/01005569332> [in Russian].*